

ських зокрема, повинна здійснюватися за наступними напрямками:

- обмежене сполучення обліку з аналізом і вихід його безпосередньо на управління;

- формування обліку як гнучкої динамічної системи, що виступає об'єднуючою ланкою між об'єктом і суб'єктом управління, що об'єктивно відображає процеси і явища;

- побудова системи обробки обліково-звітної інформації з урахуванням особливостей різних типів і структур підприємств АПК в цілому, та сільсько-господарських підприємствах зокрема.

Для реалізації даних напрямів необхідно переходити на принципово нову систему обліку й взаєморозрахунків підприємств АПК. Достовірна облікова й аналітична інформація, формована в єдиній інформаційній системі, є основою для калькулювання собівартості робіт, а також розробки та прийняття управлінських рішень на всіх рівнях і у всіх ланках структури управління виробництвом.

Список використаних джерел:

1. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський управлінський облік: навч. посібник / Ф.Ф. Бутинець, Л.В. Чижевська, Н.В. Герасимчук. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 448с.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник / С.Ф. Голов. – К.: Лібра, 2004. – 704 с.
3. Задорожній З. Управлінський облік як складова виробничого обліку [Електронний ресурс] / З. Задорожній // Економічний аналіз. – 2008. – Вип.3(9)–с. 283-286. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ecan/2008_3/pdf/zadorozniy.pdf
4. Ивашкевич В.Б. Бухгалтерский управленческий учет / В.Б. Ивашкевич. – М.: Экономист, 2003. – 618с.
5. Кондраков Н.П. Бухгалтерский управленческий учет / Н.П. Кондраков, М.А. Иванова. – М.: ИНФРА-М, 2003. – 368с.
6. Палий В.Ф. Организация управленческого учета / В.Ф. Палий. – М.: Бератор-Пресс, 2003. – 224с.
7. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV/ Все про бухгалтерський облік. – 2012. – №8-9. – С. 5-13.
8. Радецька Л.П. Управлінський облік: Навч. посібник / Л.П. Радецька, Л.В. Овод. – К.: ВЦ «Академія», 2007. – 352с.
9. Чумаченко М. Управлінський облік в Україні / М. Чумаченко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2001. – №6. – С.43–47.

Рецензент: д.е.н., професор Вінніченко І.І.

УДК 65.012.34:63

ЛОГІСТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РИНКУ ПРОДУКЦІЇ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

Боровик Т.В., к.е.н.

Полтавська державна аграрна академія

У статті розглянуто сучасний стан, перспективи впровадження та закономірності розвитку логістичних систем в Україні. Викладено особливості потенціалу підприємств логістики в агропромисловому комплексі.

The article reviews the current state and prospects of implementation and patterns of development of logistics systems in Ukraine. Peculiarities potential of logistics in agriculture.

Постановка проблеми. У сучасних умовах реформування національної економіки України та розвитку ринкових відносин перед керівниками

сільськогосподарських підприємств постають все більш складні завдання. Перш за все, виникає потреба досягнення стабільності на продовольчому ринку в умовах посилення жорсткої конкурентної боротьби. В свою чергу, значно зростають вимоги споживачів до якості товарів. Це формує об'єктивні передумови розвитку ефективної системи збуту, яка забезпечить швидкий рух продукції від виробника до споживача, а також створення оптово-роздрібної торгівлі при підприємствах, що дозволяє здійснювати продаж продукції сільського господарства без посередників і вивчати споживчий попит. З метою забезпечення основних завдань підприємств сільського господарства (безперервне виробництво та поставка якісних та безпечних товарів) все більше виникає необхідність у використанні переваг маркетингу, логістики та впровадженні логістичних систем. На сьогодні взаємозв'язок логістики та маркетингу являє собою найкращий варіант системи управління в економіці. За допомогою логістичних систем забезпечується можливість зниження витрат на транспортування, складування та скорочення часу на доставку сільськогосподарської продукції від виробника до споживача. Однак проблема полягає в тому, що впровадження логістичних систем на аграрних підприємствах знаходиться поки що на початковому етапі.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Значний внесок у розв'язання проблем, пов'язаних з розвитком логістичної діяльності в Україні зробили такі вчені-економісти: Даниленко А.С., Варченко О.М., Каховська М.Ю., Струк Н.Р, Пономарьова Ю.В., Фролова Ю.В, Крикавський Є.В., Окландер М.А. Аналіз літературних джерел, присвячених логістиці, дозволяє виявити широкий спектр проблем, що поки ще залишилися поза увагою вчених.

Постановка завдання. На сучасному етапі розвитку особливе місце займає використання логістичних підходів для успішного ведення бізнесу у аграрній сфері з метою вчасного та достатнього постачання матеріальних, фінансових, інформаційних ресурсів та доставки новоствореної цінності продукту чи послуги до кінцевого споживача.

Метою статті є визначення актуальності, можливості та доцільності логістичного управління розвитком сільськогосподарських підприємств, а також визначення основних напрямків застосування логістики в аграрному виробництві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним із пріоритетних напрямів відновлення економіки України був і залишається розвиток аграрного сектору, що насамперед пов'язується із забезпеченням продовольчої безпеки держави. В умовах глобалізації економічних перетворень основними суб'єктами аграрного ринку стали великі організаційні утворення типу інтегрованих виробничих структур – агрокомбінатів, агрохолдингів, концернів, корпорацій, діяльність яких зосереджує в собі збільшення масштабу сільськогосподарського виробництва та централізацію основних виробничих об'єктів. В Україні близько 40 виробничих об'єднань володіють більше, ніж 50 тис. га земель, 150 компаній мають земельний фонд у розмірі 20–50 тис. га і мають потенційні можливості щодо наросування земель та перетворення в агрохолдинги. Кількість земельних угідь, що використовуються у процесі аграрного виробництва в Україні, становить 32–33 млн. га, із яких 40 % обробляються малими та середніми господарствами [6]. Фінансове управління ма-

лого та середнього бізнесу на селі стикається зі значною проблемою повернення кредитів, в той час, коли агрохолдинги пов'язані з іноземним капіталом мають можливість отримувати дешеві позикові кошти міжнародних банків. Обґрунтована неможливість протистояти зростаючим ризикам та фінансові проблеми все більше призводять до реструктуризації ринку сільськогосподарської продукції, що проявляється у витісненні малих підприємств та появі сильних гравців типу агрохолдингів, корпорацій тощо. Управління такими структурами потребує нових підходів, що ґрунтуються на системному осмисленні ключових проблем та їх вирішенні від нижнього рівня ієрархії (дочірні компанії) до вищого рівня (материнська компанія).

Аграрний бізнес порівняно з іншими видами діяльності характеризується достатньо великим ризиком, насамперед пов'язаним із наявністю та якістю сировини, що робить актуальним впровадження логістичних технологій як на окремих підприємствах, так і на регіональному та державному рівнях [6].

На наш погляд, найпривабливішим шляхом конкурентного утвердження суб'єктів аграрного ринку є застосування нового для українського інструментарію господарювання – логістики.

Логістика – це процес управління достатнім та ефективним (з погляду витрат та часу перебігу) потоком сировини, матеріалів, незавершеного виробництва, готової продукції, послуг, фінансів та супроводжувальної інформації від місця виникнення цього потоку до місця його споживання (включаючи приймання, відправлення, внутрішнє й зовнішнє переміщення) з метою повного задоволення потреб споживачів [5, с. 38].

Планування і координація діяльності, що необхідна для досягнення необхідного рівня обслуговування та якості поставок при мінімально можливому рівні цін, – одне з головних завдань управління логістикою. Логістику розглядають, як зв'язок між місцем на ринку та виробничими функціями підприємства. Вона охоплює весь процес організації, від управління поставкою сировини до збуту готової продукції (рис. 1).

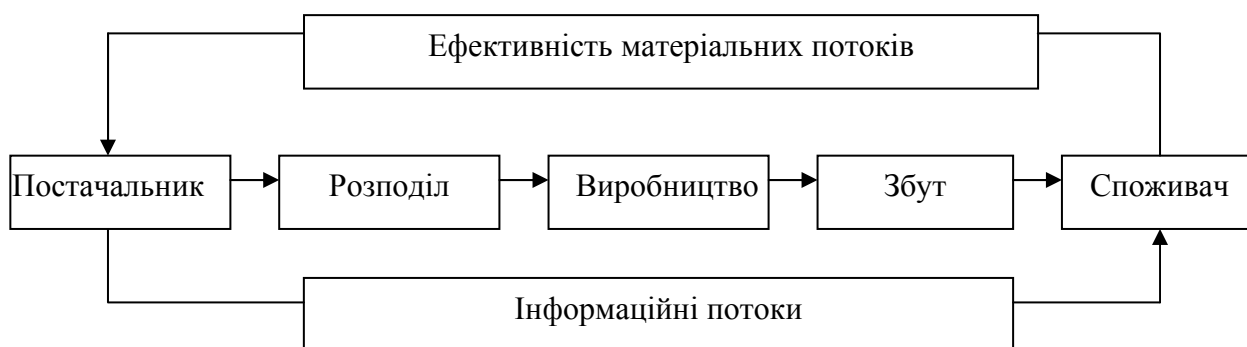

Рис. 1. Процес управління логістикою

Так за зарубіжними даними, застосування науковообґрунтованих методів логістики дозволяє знизити рівень витрат на 20%, товарні запаси - на 30-70%, скоротити час звернення товарів на 20-50%. Очевидно, що міг би бути отриманий великий економічний ефект, досягши таких показників в реальних умовах ресурсозабезпечення аграрного сектора. Проте по ряду об'єктивних і суб'єктивних причин методи логістики і маркетингу використовуються у нас недостатньо. Однією з основних функціональних сфер, придатних для

застосування інструментарію логістики, є основна діяльність сільськогосподарських підприємств, щодо якої можна застосовувати інструментарій виробничої (внутрішньовиробничої) логістики для вирішення питань оптимізації розмірів сільськогосподарських підприємств, визначення потреби підприємства в основних засобах виробництва, організації продуктивного використання основних засобів, забезпечення технічного обслуговування та ремонту машин, будівель, обладнання тощо [8, с. 247].

Агрологістика – новий прикладний напрямок логістики, пов’язаний із застосуванням її положень і методів у сфері аграрного виробництва. В Україні агрологістика перебуває на початковому етапі розвитку. Разом із тим, у розвинених країнах світу – США, Канаді, Західній Європі, Австралії та ін. – давно оцінили високу ефективність використання логістичних підходів в агробізнесі. Сьогодні у багатьох країнах Європейського Союзу урядові структури беруть на себе ініціативну роль під час впровадження логістичних підходів у діяльність аграрних підприємств. Аграрна логістика як наука розробляє наукові принципи, методи, математичні моделі, що дають змогу планувати, контролювати й управляти транспортуванням, складуванням та іншими матеріальними та нематеріальними операціями, що виникають у процесі доведення сировини та матеріалів до аграрного підприємства, організації виробничого процесу, доведення аграрної продукції до споживача відповідно до його вимог [1].

Для максимальної ефективності логістики в аграрному секторі економіки потрібно менеджерам підприємств звернути особливу увагу на компоненти ефективності логістики:

- готовність до постачання;
- гнучкість;
- готовність до інформації;
- дотримання умов постачання;
- термін постачання;
- якість постачання.

Практичне русло місії логістики зводиться до побудови оптимальних процесів закупівель, виробництва і переробки сировини, складування і транспортування, а також дистрибуції готової продукції. Останній аспект є критично важливим, оскільки досі на ринку спостерігається ряд штучних перешкод, через нерозвинуту інфраструктуру, зайві посередницькі структури, необґрунтовані торговельні націнки на ряд товарів, котрі до того ж за своїми якісними характеристиками часто не відповідають прийнятим нормам. На сьогодні досить поширеною є ситуація, коли ціни на основні продукти харчування в Україні (молоко, м’ясо, овочі та фрукти) вже перевищили цінові параметри на аналогічні товари в Східній та Західній Європі, при цьому їх якість залишається досить сумнівною. Внаслідок надлишкових трансакційних витрат на шляху розподілу сільськогосподарської продукції, українським аграрним виробникам дістається у підсумку менше третини доходів від її ринкової вартості. Подібна суперечність властива й іншим галузям, коли висока ціна готової продукції в Україні спричинена закладенням в неї суб’єктами підприємницької діяльності високих ризиків господарювання, а також надмірних технологічних витрат на етапі просування до споживача [2].

У зв'язку з цим, логістика підприємств аграрного комплексу потребує системного підходу, внаслідок реалізації якого формується налагоджений механізм управління за ключовими характеристиками ефективності потоків замовлень, продукції (сировини, матеріалів), фінансів, а також їх організації та обслуговування. У цьому випадку здійснюється управління потоками, рух яких породжує процеси та операційні цикли загалом. Відповідно до утворення процесів структура логістики підприємств аграрного сектору зумовлена їх організаційними особливостями для малих та середніх підприємств, великих та інтегрованих виробничих структур. Для малих та середніх підприємств логістичне управління може бути зосереджене як в окремому підрозділі з чітко визначеними функціями, так і координоване на конкретно визначеному рівні в межах організаційно-структурної одиниці. На великих підприємствах та виробничих об'єднаннях система логістичного управління є розгалуженою і здебільшого залежить від механізму взаємодії структурних одиниць [6].

Перспективними напрямками реалізації логістичних принципів управління ресурсним забезпеченням аграріїв можуть бути:

- самокредитування дрібних сільськогосподарських товаровиробників шляхом створення і розвитку їх регіональних асоціацій;
- розширення і реконструкція існуючих регульованих оптових ринків продукції виробничо-технічного призначення;
- впровадження податкових пільг (на перші три роки функціонування) засновникам регіональних регульованих оптових ринків матеріально-технічного забезпечення АПК;
- впровадження заводами-виробниками системи знижок з ціни в залежності від набору ціноутворюючих чинників (кількості машин, строків замовлення і оплати, кредитування тощо);
- недопущення необґрунтованого зростання цін на пально-мастильні матеріали, особливо в період найбільшого напруження сільськогосподарських робіт;
- розширення обсягів поставки матеріально-технічних ресурсів на умовах товарного кредиту, зокрема, під заставу майбутнього врожаю;
- розвиток лізингових операцій.

Дотримання логістичних принципів ресурсного забезпечення суб'єктів господарювання АПК на регіональному рівні на сучасному етапі розвитку є об'єктивною умовою їх успішного функціонування [1].

Висновки. Як показали проведені дослідження, впровадження логістичних підходів дозволить понизити рівень запасів продукції в постачанні, виробництві і збуті, прискорити оборотність вкладеного капіталу, понизити собівартість виробництва, забезпечити задоволення потреб споживачів тощо. Логістичний підхід дає змогу розробити чітку й однозначну стратегію досягнення головної мети, а саме підвищення ефективності функціонування бізнесу. Ефективне використання принципів і методів логістики дозволяють керівництву компанії вивільнити фінансові кошти на додаткові інвестиції. Тому науковцям необхідно розробляти відповідні методики оптимізації процесів управління матеріальними потоками в межах сільськогосподарських підприємств і, що вкрай важливо – на рівні їх взаємодії з партнерами з інтегрованих логістичних ланцюгів.

Список використаних джерел:

1. Божидарнік Т.В. Основні шляхи застосування логістики в агропромисловому комплексі України / Т.В. Божидарнік, Н.В.Божидарнік [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/Portal/soc_gum/ekfor/2011_1/5.pdf.
2. Орехівський В.Г. Логістичне управління національним продовольчим ринком у процесі глобалізації аграрного виробництва / В.Г. Орехівський [Електронний ресурс]. – Режим доступу http://www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/nvnau_eamb/2011_168_1/11ovg.pdf.
3. Крикавський Є.В. Логістичне управління. / Є.В. Крикавський. – Львів: Вид-во НУ «Львівська політехніка», 2005. — 683 с.
4. Павлюк В.Л. Щодо важливості використання логістики для успішного ведення бізнесу в аграрній сфері / В.Л. Павлюк// Науковий журнал «Логістика: теорія та практика» Луцького національного технічного університету. – №1. – Луцьк, 2011, С. 101-105.
5. Пономарьова Ю. В. Логістика : Навч. посіб. / Ю. В. Пономарьова. – К. : Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.
6. Потапова Н.А. Системні характеристики логістики АПК/ Н.А. Потапова: [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/11976/1/123.pdf>.
7. Струк Н. Р. Управління постачанням в логістичних системах підприємств АПК : практичний аспект / Н. Р.Струк // Вісник Львівського державного аграрного університету : економіка АПК. – 2006. - № 13. - 794 с.
8. Фролова Л. В. Механізми логістичного управління торговельним підприємством./ Л. В. Фролова. – Донецьк, ДонДУЕТ, 2005. – 322 с.

Рецензент: д.е.н., доцент Писаренко В.В.

УДК 332.3 (477.42)

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯ У ЗОНІ РАДІОАКТИВНОГО ЗАБРУДНЕННЯ

Бугайчук О.В., аспірант

Житомирський національний агроекологічний університет

Визначено ефективність використання земельних ресурсів сільськогосподарськими підприємствами, висвітлено особливості землеволодіння та рівень господарського використання землі у зоні забрудненій радіонуклідами, запропоновано визначення напрямів подальшого розвитку землекористування до еколого-економічно обґрунтованого та у контексті сталого розвитку регіону.

The paper considers the land use efficiency by agricultural companies and highlights features of land tenure in the area contaminated with radionuclides. Directions their further development are defined.

Постановка проблеми: Масштаби забруднення сільгоспугідь та велика кількість населених пунктів, що зазнали впливу радіоактивних полютантів, дали підставу визначити аварію на ЧАЕС як аграрну. Території найбільшого ураження радіонуклідами, протягом 26 та 27 квітня 1986 року, належать до Правобережного Полісся і визначаються межами адміністративно територіальних одиниць Волинської, Київської, Рівненської, Чернігівської та Житомирської областей. Щільність забруднення останньої є найбільшою за рівнями та масштабами: з двадцяти трьох районів області, сім відзначаються піковими показниками вмісту ^{137}Cs та ^{90}Sr , а це 698 населених пунктів, де проживає 348 тис. осіб, діє 396 агроформувань, в тому числі 117 фермерських господарств. Забруднення ґрунтів радіоактивними полютантами вимагає від землевласників та землекористувачів особливого режиму ведення землеробства, що позначається